

Adamovich László professzor emeritus beszéde*

„Igen tisztelt ünneplő Közönség!

Rektor Úr!

Ifjú és kevésbé ifjú selmeci Balekók, Firmák és Veteránok a világ minden részéből!

Mi, magyarok nagyon szeretünk ünnepelni. Sajnos történelmünk úgy hozta, hogy többször ültünk halotti tort, mint ünnepi lakomát. Többször mondtunk gyászünnepeket, mint tedeumot. Ilyen gyászünnepe lenne a mai is, emlékezve 1956. november 4-re, mikor nemzetünket a forradalomban kivívott szabadságot vérbe fojtva, keresztre feszítették. De ezt a gyászt ma a soproni Alma Materünk örömmünneppé szépítette, hogy azon a szomorú vasárnapon világgá ment fiait, kiket 33 éven át mostohafiai-nak kellett, hogy tartson, most ismét – mint édesgyermeküket – keblére ölelje.

Tedeumot mondunk a Mindenható-nak, hogy gondviselése az oly sokáig tetszhalott nemzetünket új életre, szabadságra támasztotta, és minket hazavezérelt. Hálásak vagyunk ezért az ünnepeért az egyetem vezetőinek, elsősorban rektor úrnak.

Mikor számot vetünk a Kanadába vándoroltak 33 évi munkájáról, úgy nem kell szégyenkezniük. Méltó fia maradtunk ősi intézetünknek.

Remélem történetünket nem a „Bujkál a hold” regényből ismerik, melynek borítóján – gondolom – azért bujkál a hold, mert szégyenli, mennyi valótlan-ság van összehalmozva a borítólap mögött. Nem mintha nem lettek volna kemény megpróbáltatások és nehézségek dékánunknak, tanárainknak, diákjainknak egyaránt. Már az elszakadás lelki vívódása is idegölő volt. Menjünk? Ne menjünk? Ha *Roller Kálmán* dékán úr, szinte látnoki módon, nem hitt volna küldetésünk sikerében, talán sohase szálltunk volna hajóra, hogy elhagyjuk Európát. És micsoda hajóút! Aki volt már tengeren napokig orkánban, az megérti, *Medveczky* tanár úr miért sóhajtott felholtan a fedélzeten: „Hogy tanácsolhatta az a szerencsétlen Kosuth: tengerre magyar?” Aztán az angol nyelv! *Fodor* professzor úr szerint az egyetlen nyelv, amelyben semmi logika

nincs. Talán ezért terjed ilyen gyorsan szerte a világon... Aztán megbukott a kormány, akik kezességet vállaltak értünk. Éjszakai műszakban kellett oktatnunk, mert nappali tagozatra nem volt elég a hely. Jött az első gazdasági visszaesés, nehéz volt munkát kapni. Pedig nyáron keresi meg minden diák – a kanadai is – a következő évi tandíját és az egyéb költségeket, ami már akkor is magasra rúgott. És még sorolhatnám a balsorsot, amihez – úgy látszik – a magyarnak hozzá kell szoknia. De mégis – végül is Isten segítségével, *Roller* dékán úr diplomatikus és bölcs vezetésével, tanáraink odaadó munkájával, diákjaink szorgalmával és tehetségével, számtalan régebbi tehetős magyar és kana-

dai anyagi és erkölcsi támogatásával, négy év alatt 141 soproni okleveles erdőmérnököt bocsátottunk útjára, a soproni pecséttel és a brit columbia-i egyetem rektorának aláírásával ellátott diplomával. (A soproni pecsétet *dr. Jablánczy Sándor* professzor úr őrizte eddig, és erre az alkalomra – további megőrzésre – hazaküldte velünk.)

Az, hogy diákjainkból és tanárainkból 33% különböző külföldi egyetemeken magasabb fokú tudományos képesítést szerzett, világviszonylatban is páriát ritkítja. A tudományos kutatásban, az egyetemeken és az üzemekben elhelyezkedett volt tanárok és diákok eredményességét felmérni szinte lehetetlen. Könyvek, tudományos cikkek, üzemtervek, mérnöki létesítmények százai tették ismertté a soproni nevet szerte a világon. Volt tanáraink amit magyarul abbagyagtak, angolul folytatták. Tanítottak vagy tudományos kutatók lettek. Többen közülük nemzetközi viszonylatban is Sopron követői lettek. *Sziklai Oszkár*t annyira országba hívták szaktanácsadásra, hogy lassanként azt sem tudja, milyen nyelven szóljon meg: kínaiul? angolul? svédül? vagy magyarul? Jómagam ugyancsak két egyetemen voltam vendégelőadó. Ezek az évek lettek számomra a legemlékezetesebbek, mert a maláj és tanzániai diákok emlékeztettek leginkább a soproni diákjaimra, kiket öröm volt tanítani. Kanadában a tanár-diák viszony más. Mint majdnem minden, ez is üzleti alapon áll: a diák a nem-túl-keveset vevő; a tanár a szívét-lelkét beleadó kiszolgáló. Afrikára visszaemlékezve az a jelenet maradt

* 1990. november 4-én Sopronban az Alma Mater nyugatra távozott tagjainak hazatérését ünneplő találkozó

meg bennem örök emlékül, ami ott, messze mindkét hazámtól, ami ősi Alma Materünket, Selmecet hozta szívközelbe. A Kilimandzsáró tövében van az egyetem tanulmányi erdeje. Mikor az erdő koromfekete főmérnökével először találkoztam, már messziről mosolyogva üdvözölt: Jó szerencsét, tanár úr, hallottam, maga is Sopronban végzett.

No de térjünk vissza a vezérfonalhoz, az emigrációban elért eredményekhez. Volt diákjaink közül ma már vannak professzorok, dékánok, tudományos kutatók, feltalálók, tervezőirodák alkalmazottai, üzemvezetők, főmérnökök. Szakmai eredményeik mellett a Vancouverben dolgozó soproniak kivették részüket a társadalmi munkából is. A Magyar Kulturális Egyesület, a katolikus és református magyar egyházak vezetőségében is a soproniak mindig megtalálhatók voltak. Hasonló módon a havonta megjelenő TÁROGATÓ című irodalmi folyóirat szerkesztésében, mely több ezer helyi és a világ minden táján élő magyart a „szellemi haza” egyetemességében tájékoztat. Ha tovább folytatom, még dicsekvésnek tűnhet, bár ezzel akarok bevezetni egy fejezetet arról, hogy viszonyunk Sopronnal ilyen eredmények ellenére sem volt barátságosnak mondható – mert nem is lehetett az.

A rólunk és főleg dékánunkról megjelent megemlékezések nem sok megértést mutattak irántunk. A „Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián” című kiadványban tanári karunk zöme úgy tűnt, mintha sosem lettek volna az akadémián. Pedig 1956-ig is, az itthoni tan széken végzett munkájukért, nem kell szégyenkezniük. Az erdőművelés tan széke *Jablánczy* professzor úr és néhai *Baranyai József* adjunktus irányításával megújította és gyakorlati alapokra helyezte annak oktatását. Az Erdőfeltárási Tanszék – az Út-Vasút Tanszék örököse – bevezette az erdészeti gépesítés oktatását, megtoldva azzal az újítással, hogy csak az vizsgázhatott, aki előzetesen autóvezetésből jogosítványt szerzett. Ez az Európában is első követelmény *Partos Antal* és *Perlaki Ferenc* adjunktusok nevéhez fűződik. Én is tanítottam persze. Közel 130 honi erdőmérnök tanúsíthatja, akiket a végvizsgorlaton olyan jószívuén átengedtem. Még tovább folytathatnám. Például a 25. valétalási találkozóra hazajött vancouveri végzetek '82-ben elég hűvös fogadtatásban részesültek. *Csapó Imre* – erdőmérnök-ből lett orvos – a találkozáson a 22 vancouveri hazalátogató nevében beszédé-

ben hitet tett az oszthatatlan, határok nélküli „szellemi haza” mellett, melybe mind a 16 millió magyar egyenrangúan – de más és más szereppel – tartozik bele. A kinyújtott, szimbolikus kezét akkor nem szorította meg senki sem. A legfájdalmasabb sérelem persze az volt, hogy az egész világon elismert erdőmérnöki diplománkat éppen Sopron nem ismerte el.

A fagyos viszony lassan engedett. *Sziklai Oszkár* könyvet adhatott ki itthon *Tompa Károly*val, társzerzőként. *Iffjú Géza*, *Bódi József*, *Kozák Tóni* vendégprofesszori meghívása volt a bevezetés a jég megtörésére. De a teljes jégzajláshoz az 1989. évi csodálatos események kellett. Nagy költőinknek mindig volt próféta küldetésük is. Hogy ráillik erre az évre: „Csillag esik, föld reng, jött éve csudáknak!” A Parlamentről, a főépületünkről aztán lekerült az ötágú vöröscsillag. A szögesdrót átvágásával éppen itt, Sopronnál 20 000 német lába vagy Trabantja alatt rengett a föld. Ettől kezdve csoda követett egész Közép-Kelet-Európában és az Alma Materünkben is. Azóta három díszdoktorátus gyémánt- és vasdiploma és a vancouveri diploma teljes jogú és egyenértékű elismerése új fejezetet nyitott a szétszakított erdészek történetében.

Ahogy az aulában elhelyezett indián-faragás jelképesen mondja: A tengerbe került lazac új ikrákat hozva hazatér szülőhelyére. Kár lenne hát nem hasznosítani azt a lehetőséget, ami ebben rejlik. Ez a csoport a világ minden táján szerzett és felhalmozott tapasztalatait felajánlja, ha szükség lenne erre az oktatásban, kutatásban, üzemi modernizálásban. Lehetne talán tanulni valamit tőlünk politikában is, hisz’ mi megtapasztaltuk a demokrácia és szabadkereskedelem áldásait és átkait is. Soha senki a világirodalomban olyan hátror-

zongató szépen nem fejezte ki az elnyomó zsarnoki hatalom lélek és testet ölő áfiumát, mint Illyés Gyula az „Egy mondat a zsarnokságról” című költeményében. Ezzel párhuzamba állítva, nem sokban különbözik „Mammon”, a pénz zsarnoksága sem; lelket ölő, erkölcsöt lealacsonyító, igazságtalan szociális rendet szülő hatalma ellen csak igaz keresztény lelkiüettel lehet védekezni. Nem ártana, ha el-elmélkednénk néha a „hegyibeszéd” nyolc boldogságának igazáról...

34 év gyorsan elszuhant. Mikor már volt és megöszült diákjaink gyermekei mint diplomás erdészek hagyják el az egyetemet, mi, volt tanárok, egyre többen gyülekezünk Isten tenyerén. Azoknak emlékét, akik már csak lélekben lehetnek most velünk, őrizzék meg szeretettel, a selmeci hagyományok szellemében.

Köszönjük még egyszer Alma Materünknek ezt a napot, és befejezésül hadd ismétljem meg a faragvány alatti kis réztábla sorait. Igazság az, hogy valami ünnepélyes üzenettel szerettük volna meglepni Alma Materünket, és bár van nekünk keblünk-ből származó házi költőnk – *Tamási Miklós*, alias *Tabaki* –, mégsem tudtunk előállni olyan szöveggel, amit végül is az itthoni erdészíró részünkre remekbe szabott, tekintve hogy ökelme idő előtt elutazott. Sebaj! Szóljon helyette az erdész szívét mindig megtartó mindnyájunk Dombija: *Varga Domokos*, erdészből íróvá vált jó kollégám, volt évfolyamtársam, aki így lát minket:

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok;
Az ősi otthont, az Akadémiát
Szívükből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!”

Dr. Szikra Dezső *Tizenöt éve újra együtt* című, tavaly novemberben megjelent írásából idézünk:

„Nagy adósságát törlesztette Egyetemünk és erdészársadalmunk 15 évvel ezelőtt, 1990. november 4-én.

Sok kollégának köszönhető – tengeren innen és túl –, hogy ez a baráti kézfogás megvalósult, de *dr. Winkler András* rektor úr nélkül bizonyára nem jöhetett volna létre ez a „keserédes” egymásra találás. Keserű, mert olyan sokat, 34 évet kellett várni rá, de édes is, mert olyan szívmengető, lelkesítő és remélhetőleg sok sebet begyógyító volt ez a találkozás Sopronban az Akadémián (Főiskolán, Egyetemen).

Szép ünnepség volt, óriási részvétellel. A világ szinte minden sarkából jöttek haza erdészek.

A rektor úr „Selmecnek unokái, Sopronnak fiai, testvéreim!” megszólítással köszöntötte az egykori hallgatókat és

oktatókat. „Selmec szellemét idézni jöttünk össze: tévedést beismerni, bocsánatot kérni és megbocsátani” – mondta ünnepi beszédében.

Bejelentette, hogy az Egyetemi Tanács 9/1990. sz. határozatában kinyilvánította, hogy a Kanadában, Vancouverben a UBC magyar tagozatán szerzett erdőléptékek oklevelet egyenértékűnek tekinti a Sopronban szerzettel.

Ezzel Sopron, az alma mater visszafogadta fiait, újra együtt vagyunk!

Az ünnepség megható mozzanata volt a vancouveriek ajándékának, az indián *Joe Campbell* (törzsi nevén Katxalacha) fafaragó művész domborművének leleplezése és átadása. A művész a soproniak régi barátja és történetüket tipikus indián szimbolikával és motívumokkal örökítette meg (lásd 357. oldal).

A domborművet a vancouveri Soproni Öreg Diákok Egyesülete készíttette az ünnepi alkalomra, és az egyetem-

nek ajándékozta annak emlékére, hogy visszatérhettek új, demokratikus hazájukba, régi tanáraikhoz, barátaikhoz.

Az ünnepség második része a zsűfó-lásig megtelt matematika teremben folytatódott, ahol a kanadaiak (tengerentúliak) nevében *Pászner* professzor olvasta fel a betegsége miatt távol levő *Adamovich* professzor humortól sem mentes értékelő, beszámoló, üdvözlő levelét, majd az Európában élők nevében *Kató* professzor szólt az ünneplő közönséghez. Ezt követően – a forgatókönyvtől eltérően – kért és kapott szót *Magyar János* professzor, aki kötelességének érezte, hogy az itthon maradtak nevében szóljon. A továbbiakban a Selmeci Társaság nevében egy erdőléptékek-hallgató köszöntötte a „visszatérteket”, majd *Kozák* professzor (UBC) a British Columbia Egyetem elnökének és az Erdőléptékek Kar dékánjának üdvözlését tolmácsolta.”

Dr. Magyar János professzor beszéde az 1990. november 4-i ünnepélyen

„Tudatosan jöttem erre a helyre, ahonnan 1956. november 10-én beszéltem – ugyanebben a teremben – a résztvevőkhöz. Ma természetesen nem azok ülnek itt kivétel nélkül, akik akkor. Nem alaptalanul tételezhettem azonban azt fel, hogy olyanok is ülnek itt, akik akkor is hallották, hogy mit mondtam. Szót azért kértem, mert a tisztelt professzorok közül az egyik szólt a tengerentúliak nevében, a másik az Európában maradtak nevében, én pedig szólok az itthon maradtak nevében.

Nagyon sok mondanivalóm volna. 1956. decemberében írtunk egy levelet az elmentekhez. Sokan aláírtuk, itthon maradt professzorok. Szeretettel hívtuk és vártuk vissza az eltávozottakat. Azok közül a professzorok közül, akik ezt a levelet aláírták, már csak ketten vagyunk életben. *Zambó János* Miskolcon és én. Az ő emlékükről is tisztelettel szólok én, aki élek.

November 5-e után rendkívül nagy volt a bizonytalanság. A tantermekben rendet kellett rakni, az itt maradt fegyvereket, lőszerket össze kellett szedni. Mi hozzáfogtunk. Például *Tompa Károly*, *Roxer Egon*, *Rónai Ferenc*, *Varga Ferenc* (aki most az Erdővédelmi Tanácsék vezetője), és még sokan, akik itthon maradtak.

Egy felsőoktatási intézmény dolga, hogy oktasson, neveljen. Az előadások pedig már megelőzőleg megszakadtak. Az első számú feladat volt megvizsgálni, hogy tudjuk-e folytatni a tanítást. Az itthon maradt hallgatókkal volt tele a terem '56. november 10-én, nemcsak erdőléptékek-, hanem bányamérnök-hallgatókkal is.

Arra kértem az ifjúságot, hallgassanak a jó szóra, lehetőleg minél hamarabb kezdjék meg az órájárast és a tanítást. A hallgatók részéről nagy volt ak-

kor itt a dübörgés. Én csendben voltam, így aztán ők is abbahagyták a dübörgést. Akkor azt kérdeztem, nem akarják-e folytatni a tanulmányaikat. A felelet az volt, hogy ők szolidaritást vállalnak a soproni munkásokkal, akik akkor sztrájkoltak. Akkor azt mondtam: ha nem dolgozunk tovább, de közben reggelizünk, ebédelünk és vacsorázunk, csak addig tehetjük, amíg van miből. Sopronban elfogy az élelmiszer, nincs szén, hidegek a szobák, a kollégium, a tantermek. Különböztesse meg magát az ifjúság tennivalók dolgában a sztrájkolni kívánó munkásságtól, mert a főiskolai ifjúság itt az élelmiszercikkek dolgában elsősorban csak fogyaszt, és ha elfogyasztjuk az élelmiszert, még nagyobb lesz a gond és a baj. Aki, mint főiskolai hallgató, nem akarja a kötelességeit teljesíteni és nem soproni, az szedje magát és menjen haza, aki kénytelen itt maradni, annak biztosítani kell az elemi létfeltételeket. Sokak részéről újra megkezdődött a dübörgés. Ebben a teremben. Mondanivalómat tovább nem folytattam, meghajtottam magam és elmentem. Mégis, magamban azt mondtam, bízom a gondolkodók helyes gondolkodásában. Körülbelül fél óra múlva futott utánam *Bozók János* erdőléptékek-hallgató, aki a többiek nevében engedelmet kért azért, hogy